

SUSTAIN / Sustained Monitoring

What are the top priorities for integrating sustained monitoring in Belgium?

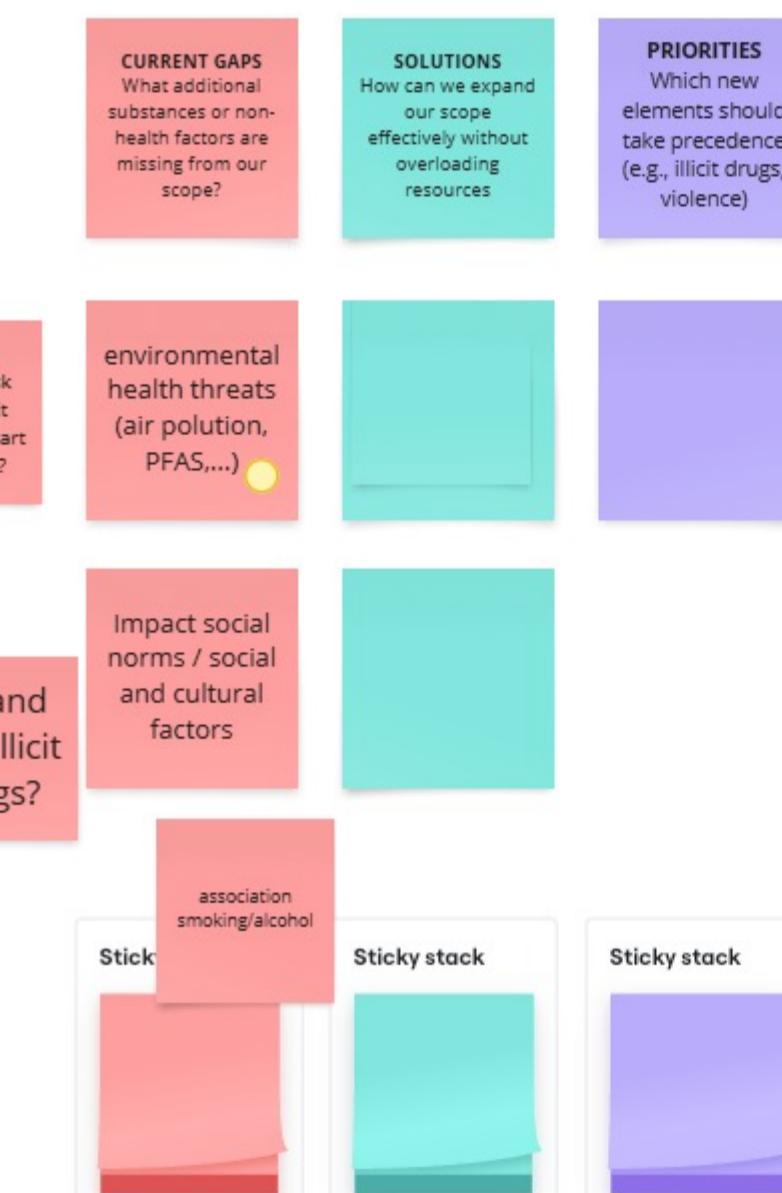
IMPROVE / Data gaps

How can we improve what we have?

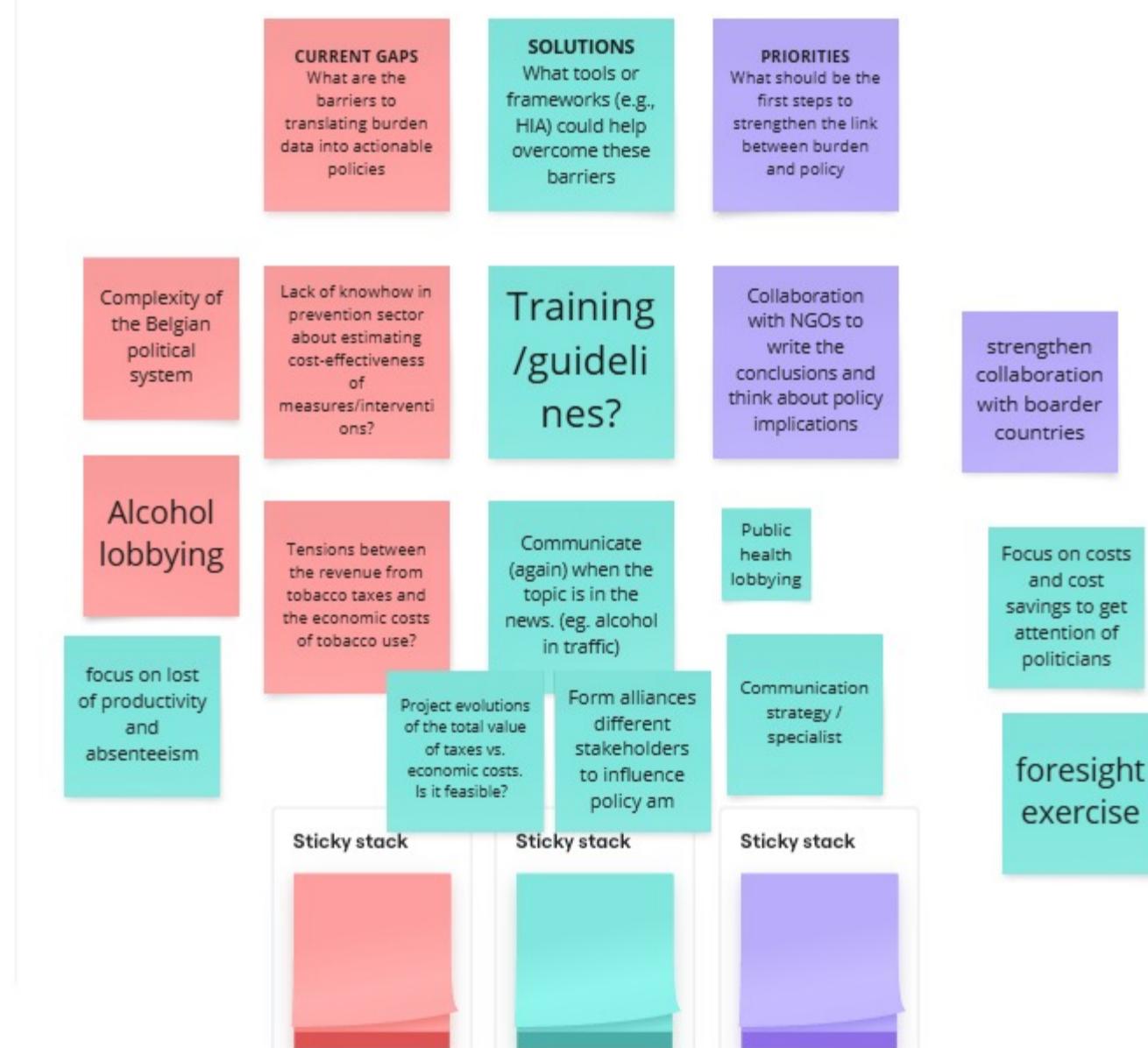
EXPAND / Extend scope

What new substances or non-health factors should we consider, and why?

IMPACT / Foster evidence-informed policymaking

How can we strengthen the link between burden assessments and policymaking

The team

Brecht Devleeschauwer

Sarah Nayani

Masja Schmidt

Nick Verhaeghe

Pieter Vynckier

Agenda

**Introduction &
Round table**

Key findings

**Challenges and
lessons learned**

**VAD research
agenda**

Discussion

Follow-up committee members

INTERUNIVERSITY CENTRE FOR
HEALTH ECONOMICS
RESEARCH

Observatorium
voor Gezondheid en Welzijn
Brussel

Observatoire
de la Santé et du Social
Bruxelles

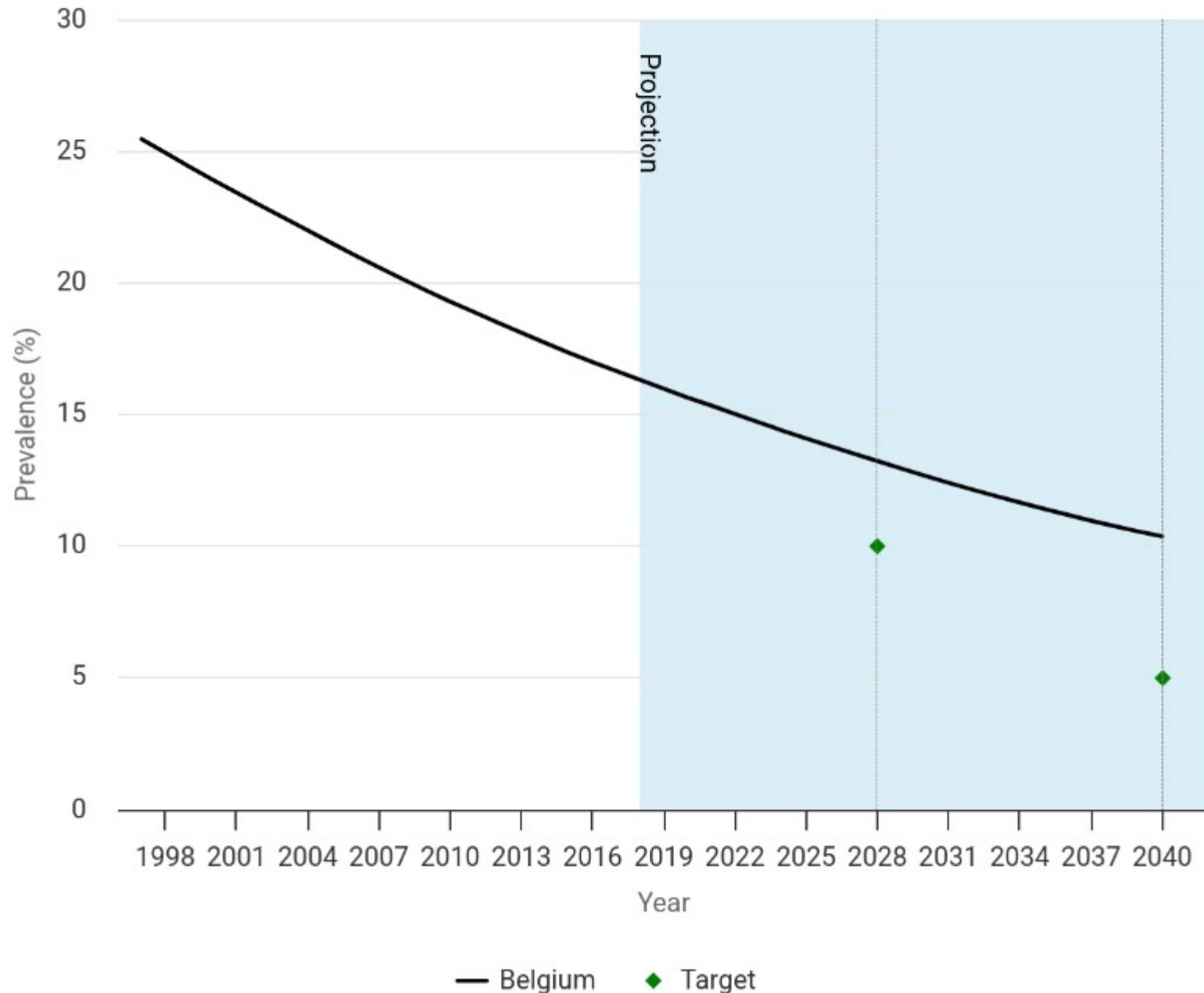
VLAAMS EXPERTISECENTRUM
ALCOHOL EN ANDERE DRUGS

Summary of key findings

Belgium will miss targets set in the Inter-federal Strategy

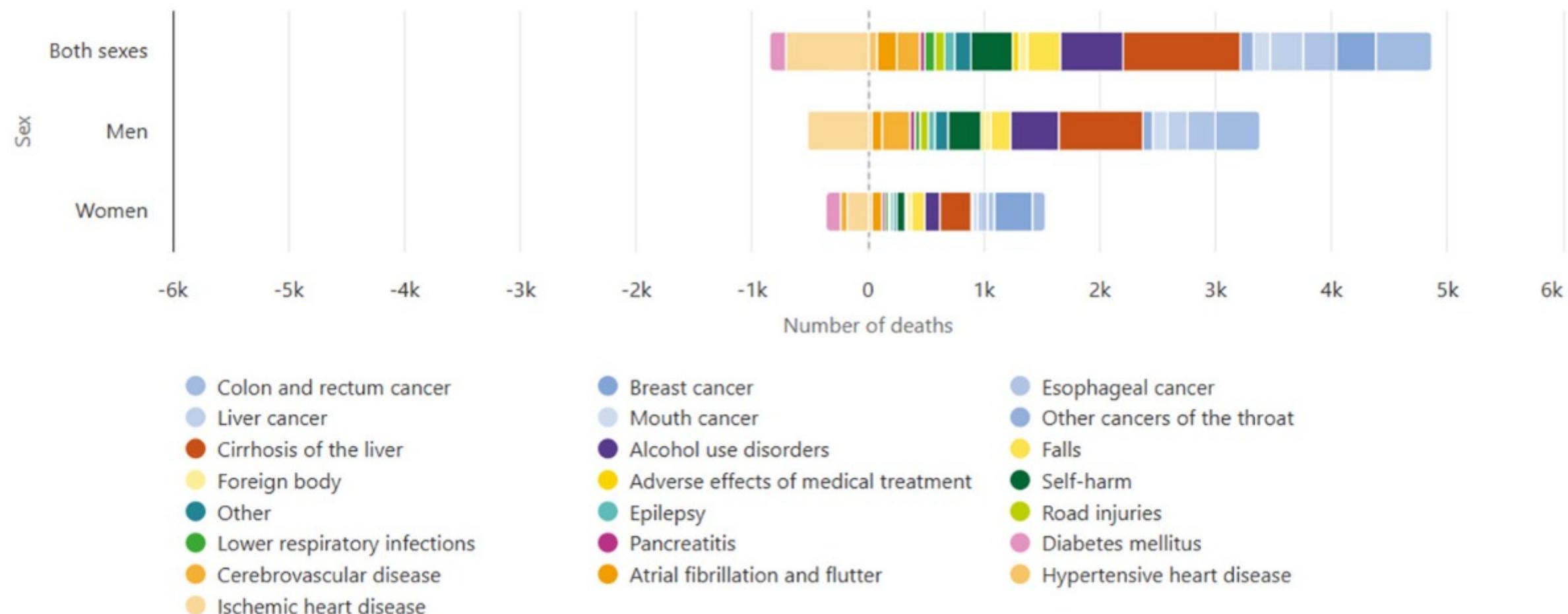
- National targets for daily smoking will not be achieved without policy action
- Projections under “business as usual” show a continued decline

Most of alcohol-related deaths occur in males

Distribution of alcohol-attributable deaths, by cause for each sex, Belgium, 2021

Source: Own calculations based on data from [Statbel \[1\]](#)

Workpackages

WP1. Modeling the true extent of tobacco and alcohol use in Belgium

WP2. Establishment of best-evidence relative risks

WP3. Quantification of the attributable burden of tobacco and alcohol use in Belgium

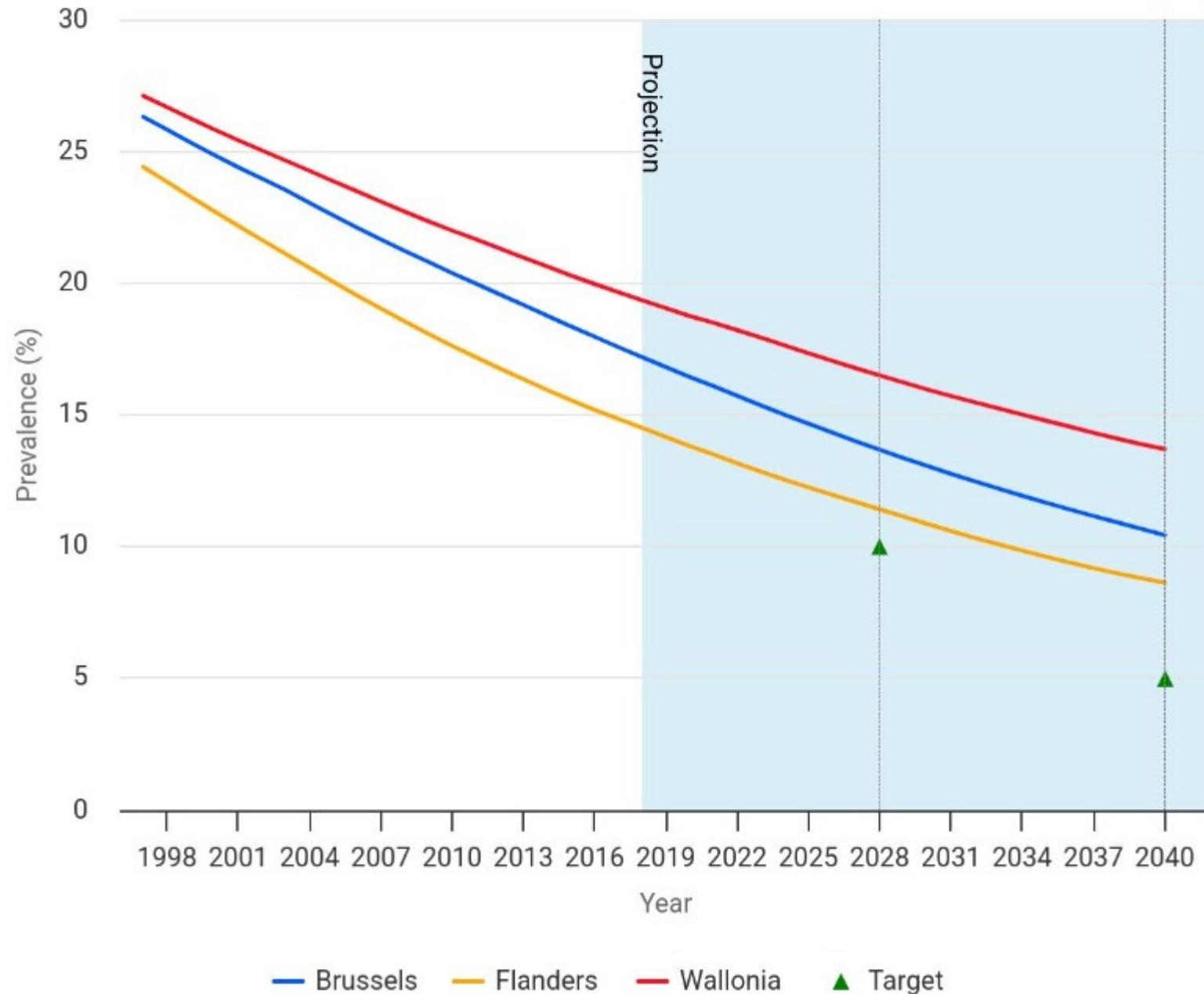
WP4. Coordination, project management and reporting

WP5. Data management

WP6. Valorisation, dissemination and exploitation of the results

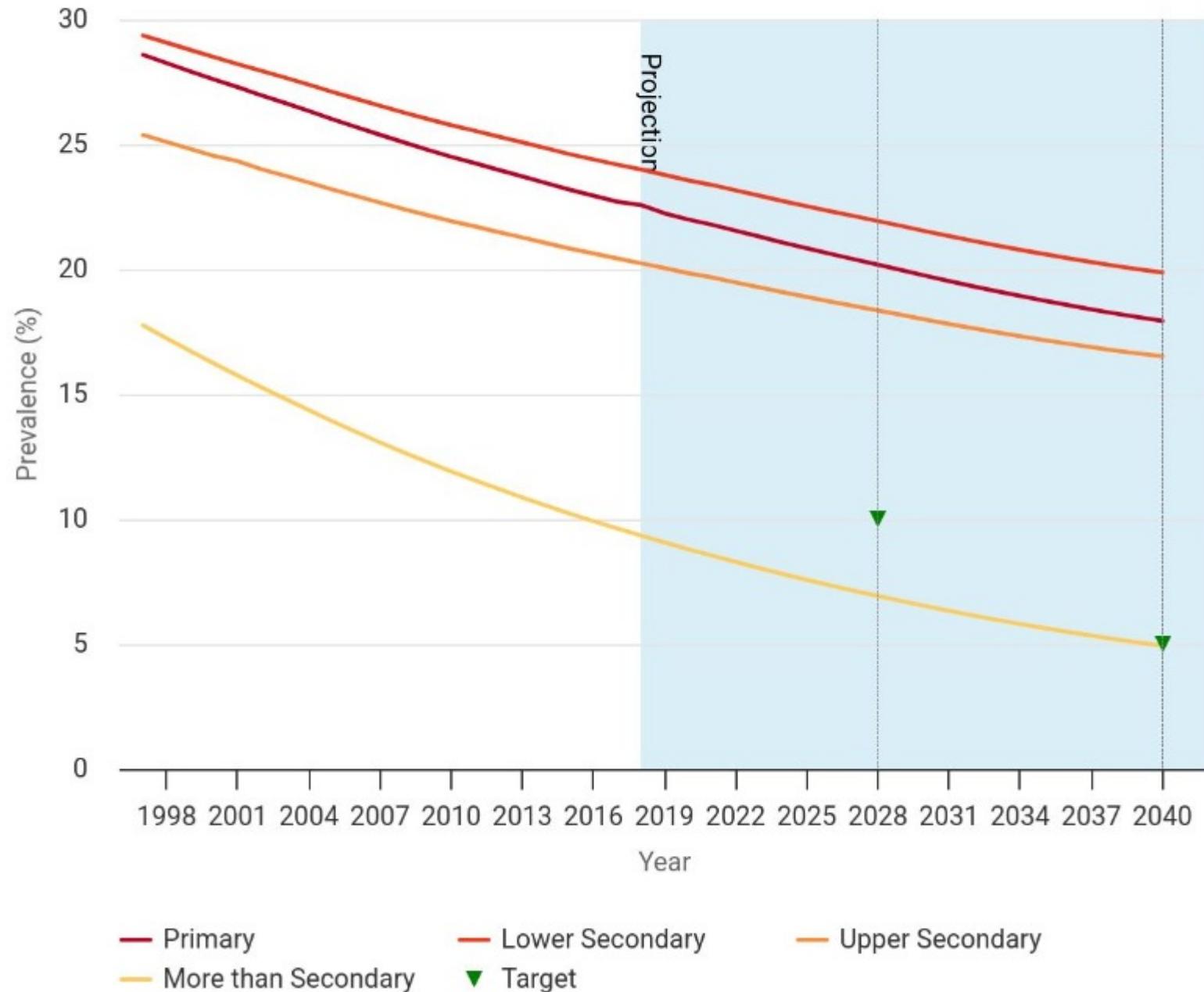
Smoking is decreasing but remains highest in Wallonia

- The prevalence of daily smoking is projected to decrease across all regions but remains highest in the Walloon Region and lowest in the Flemish Region.

Inequalities are wide and will persistent in 2040

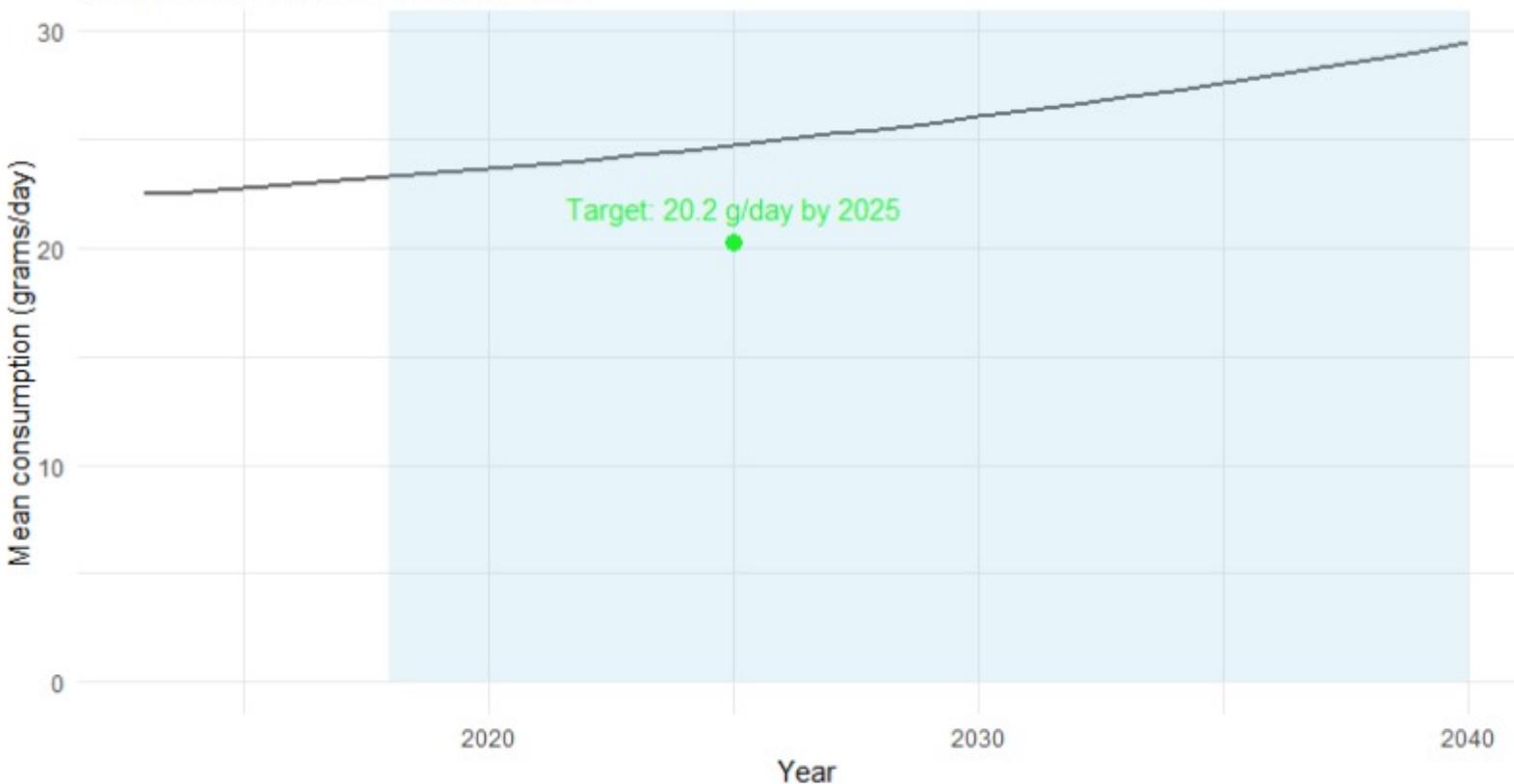
- Inequalities exist in tobacco use by educational status
- Those with a greater than secondary education smoke at less than half the rate of those without
- Inequalities will continue to widen over the coming years

Belgium will not meet global targets for alcohol consumption

Trends in mean alcohol consumption (grams/day)

Belgium, 2013-2040
Target: 10% relative reduction by 2025

2013-2040

mean consumption of
alcohol will increase

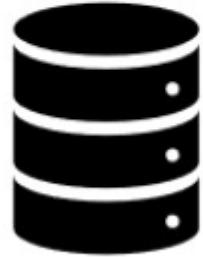
20.2g/day

national reduction to
meet global target

10%

relative reduction by
2025

Challenges encountered

Data limitations and fragmentation

- Combining different sources with varying methodologies,
- Self-reported data vs lack of individual consumption data --> under-reporting
- Lack of annual data

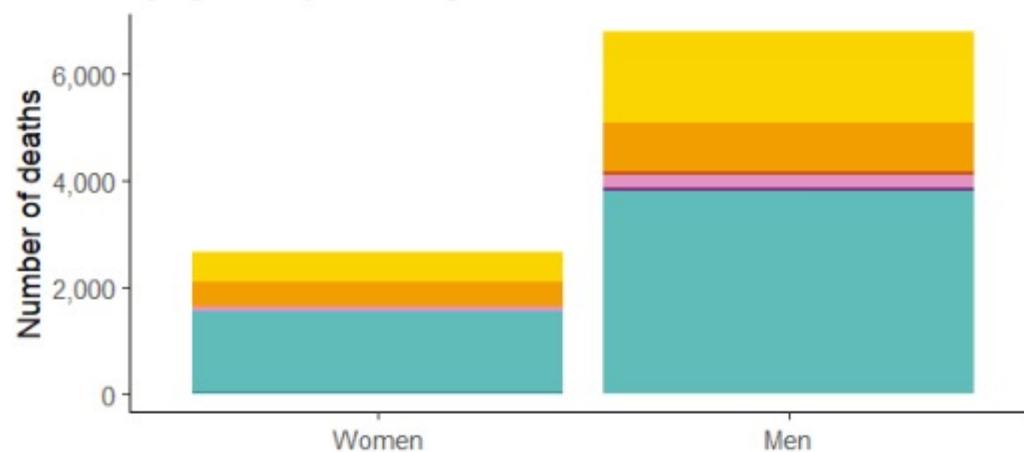
Burden framework implementation

- Assumptions regarding input data
- Tailoring estimates to BEBOD
- prioritizing diseases

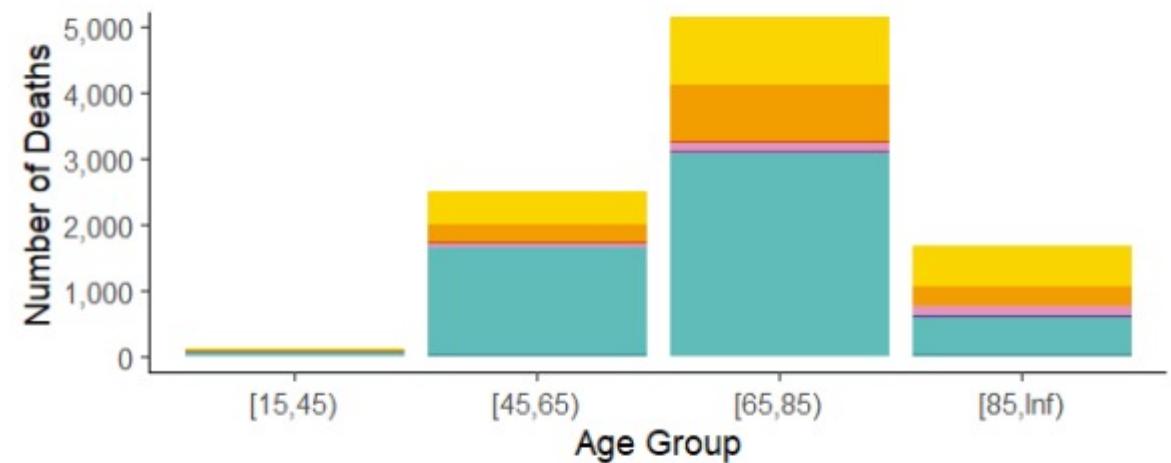
Translating Burden data into Policy Action

- Bridging the gap between burden estimates and policy implementation remains a challenge.

Most smoking-related deaths occur in males and in old age

- █ Cardiovascular diseases
- █ Chronic respiratory diseases
- █ Diabetes, urogenital, blood, and endocrine diseases
- █ Diarrhea, lower respiratory, and other infections
- █ Digestive diseases
- █ HIV/AIDS and tuberculosis
- █ Musculoskeletal disorders
- █ Neoplasms
- █ Neurological disorders

- █ Cardiovascular diseases
- █ Chronic respiratory diseases
- █ Diabetes, urogenital, blood, and endocrine diseases
- █ Diarrhea, lower respiratory, and other infections
- █ Digestive diseases
- █ HIV/AIDS and tuberculosis
- █ Musculoskeletal disorders
- █ Neoplasms
- █ Neurological disorders

Improved monitoring of the disease burden attributable to substance use

Final follow-up committee

17/02/2025

Most alcohol-related deaths occur in males

4,022

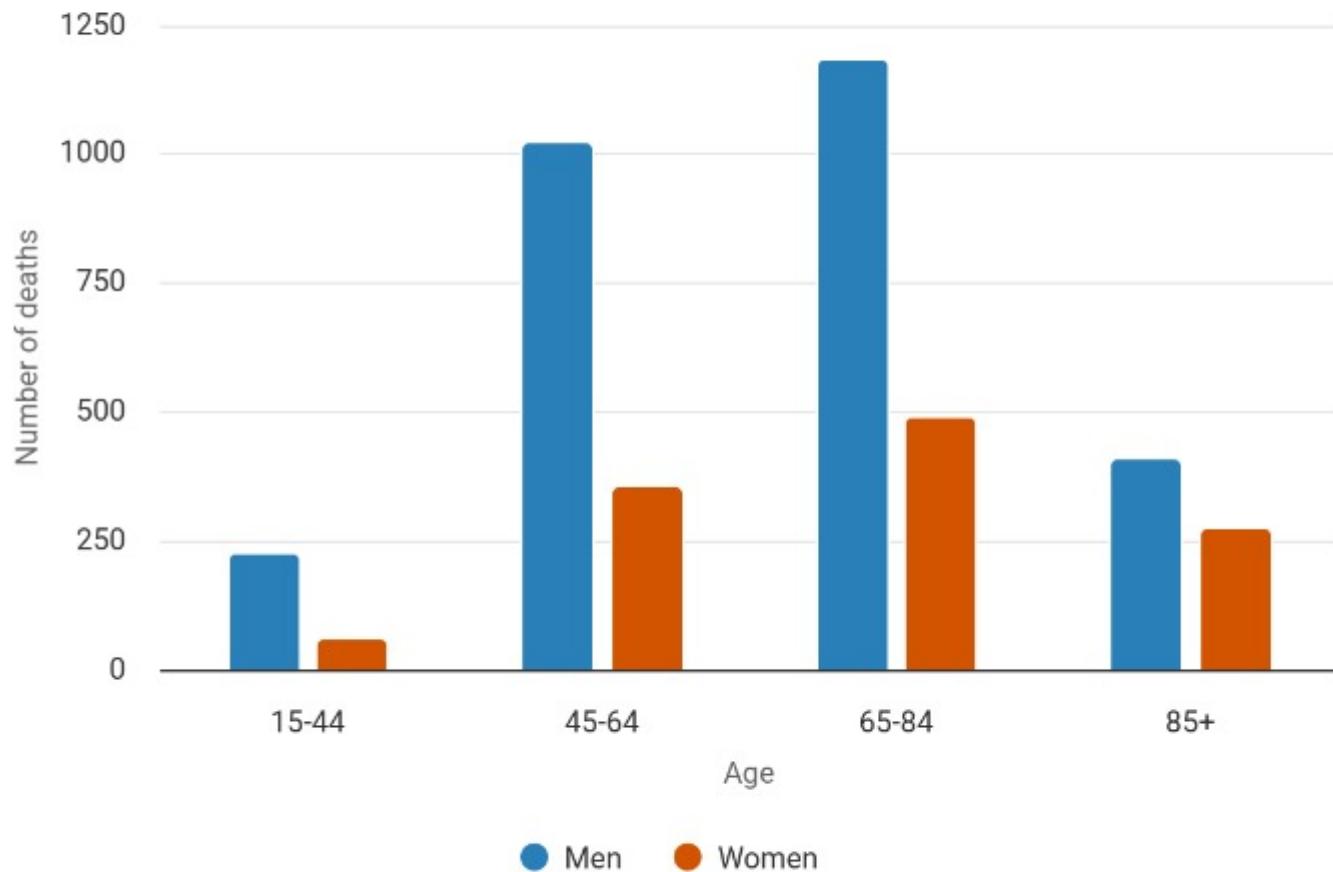
deaths in 2021 due to
alcohol consumption

3.6%

of total deaths that year

71%

of alcohol related deaths
occurred in men

Most smoking-related deaths occur in males

9,362

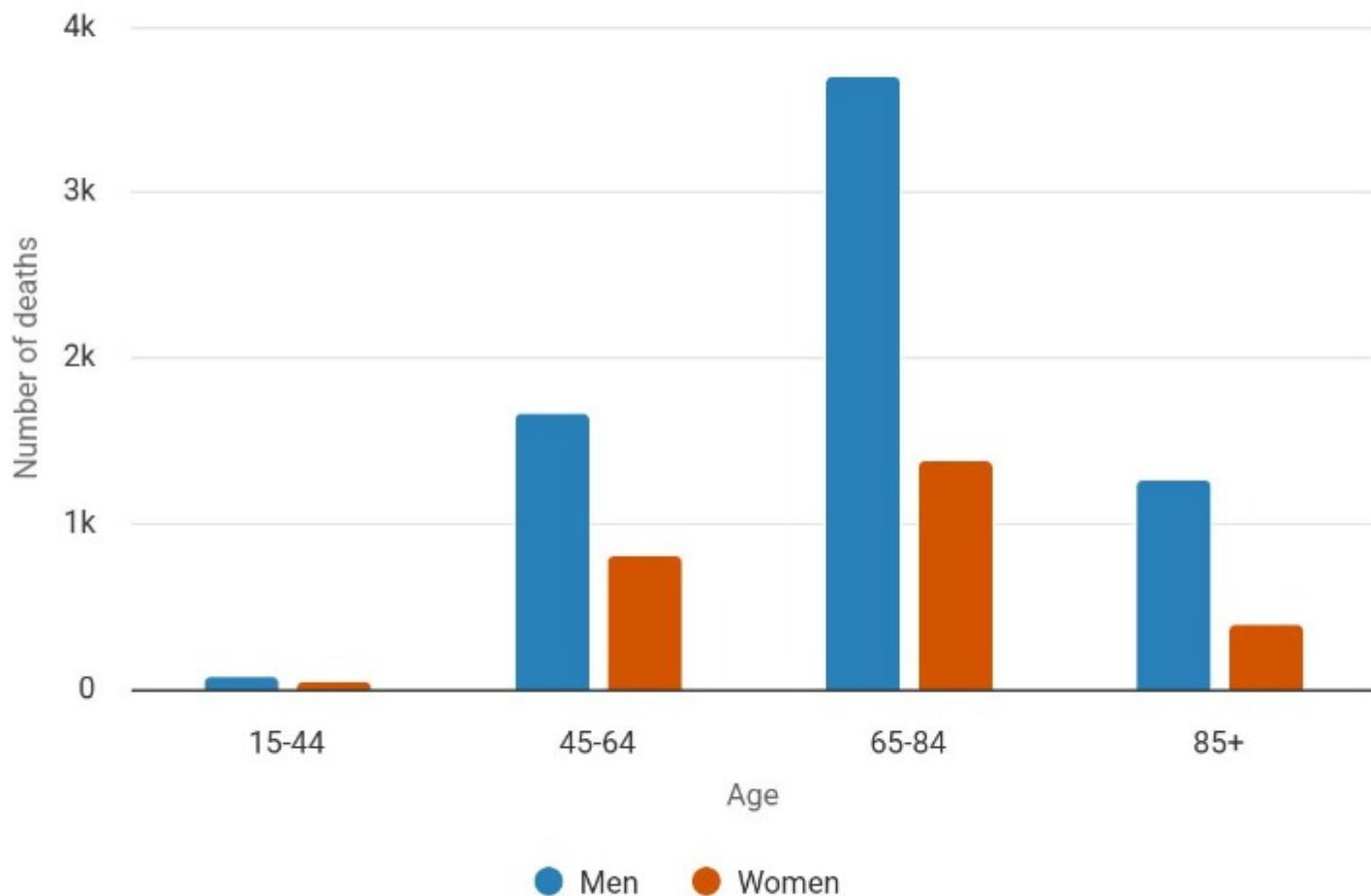
deaths in 2021 due to
tobacco consumption

8.3%

of total deaths that year

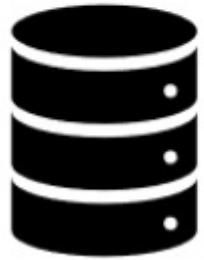
M > F

of tobacco-related deaths
occurred in men

Challenges encountered and lesson learned

Lessons learned

Improve data measurements

- Use triangulation of multiple data sources to correct self-reported estimates (e.g sales data)
- importance of data linkages (HIS-LINK)

Improve disease attribution methods

- Improve statistical models to better estimate risk attribution (e.g modelling strategy, process to identify and select risk-outcome pairs
- Set priorities

Knowledge translation

- Burden estimates provide a strong evidence base for policy
- Data-driven decisions help in setting **clear and measurable policy targets**

VAD research agenda

Discussion committee members

MIRO BOARD

Reflect on the following questions to develop policy recommendations addressing the economic and health burden of tobacco and alcohol use in Belgium.

What's next?

The way forward

Continuation via BeBOD

- **Regular Updates & Data Integration :**
  - Updating figures when new mortality or exposure data become available (eg. HIS 2025)
  - Updating shiny app
- **Expanding Beyond Tobacco & Alcohol**
  - High BMI
  - Dietary risks

Cost estimation - tobacco

15%

Daily smokers in Belgium

57% - 43%

Men smoke more than women

€533.861.010

Annual direct medical cost for
daily smokers

Cost estimation - tobacco

20%

Higher cost for daily smokers
versus non-smokers

27%

Higher costs for former
smokers versus non-smokers

Table 3. Adjusted incremental healthcare costs related to smoking behaviour

	RR ^a	Standard error	P-value	95% CI	Attributable cost
Model 1					
Never smoked (reference)	1	-	-	-	-
Daily smoker	1.24	0.08	0.006	1.06-1.44	444.43
Occasional smoker	1.17	0.13	0.26	0.90-1.52	275.73
Former smoker	1.21	0.06	0.004	1.06-1.38	529.91
Model 2					
Never smoked (reference)	1	-	-	-	-
Daily smoker	1.18	0.08	0.03	1.01-1.38	364.18
Occasional smoker	1.19	0.13	0.18	0.92-1.52	305.54
Former smoker	1.20	0.06	0.002	1.07-1.37	517.82
Model 3					
Never smoked (reference)	1	-	-	-	-
Daily smoker	1.20	0.08	0.03	1.02-1.41	393.50
Occasional smoker	1.27	0.13	0.07	0.98-1.63	412.85
Former smoker	1.27	0.06	<0.001	1.13-1.43	647.73

a: Rate ratio; expected value of the coefficient with never smoked as reference.

Model 1: adjusted for age and gender.

Model 2: adjusted for age, gender, educational level, and preferential reimbursement.

Model 3: adjusted for age, gender, educational level, region, preferential reimbursement, and alcohol use.

Cost estimation - alcohol

77%

Regularly consume
alcohol

25%

Higher costs for former
drinkers versus abstainers

€711.288.900

Annual direct medical cost for
former drinkers

Challenges & lessons learned - costs

Lessons learned

- Further policy attention is needed
- Interventions to increase cessation is crucial
- Large economic burden of alcohol and tobacco

€1.2 billion yearly

Data limitations

- Self-reported data
- cross-sectional study design may not adequately capture relationship costs
- Focus on global overview

The way forward

	SUBOD				SOCOST2			
Tobacco	V	V	X	X	X	X	V	V
Alcohol	V	V	X	X	X	X	V	V
(Online) gambling	X	X	X	X	V	V	V	V
Illicit drugs	X	X	X	X	V	V	V	V
Psychoactive medication	X	X	X	X	V	V	V	V

Belgium will not meet global targets for alcohol consumption

Trends in mean alcohol consumption (grams/day) by sex

Belgium, 2013-2040

Target: 10% relative reduction by 2025

2013-2040

mean consumption of alcohol will
increase in both sexes

**26.8g/day vs
18g/day**

reduction to meet global
target

10%

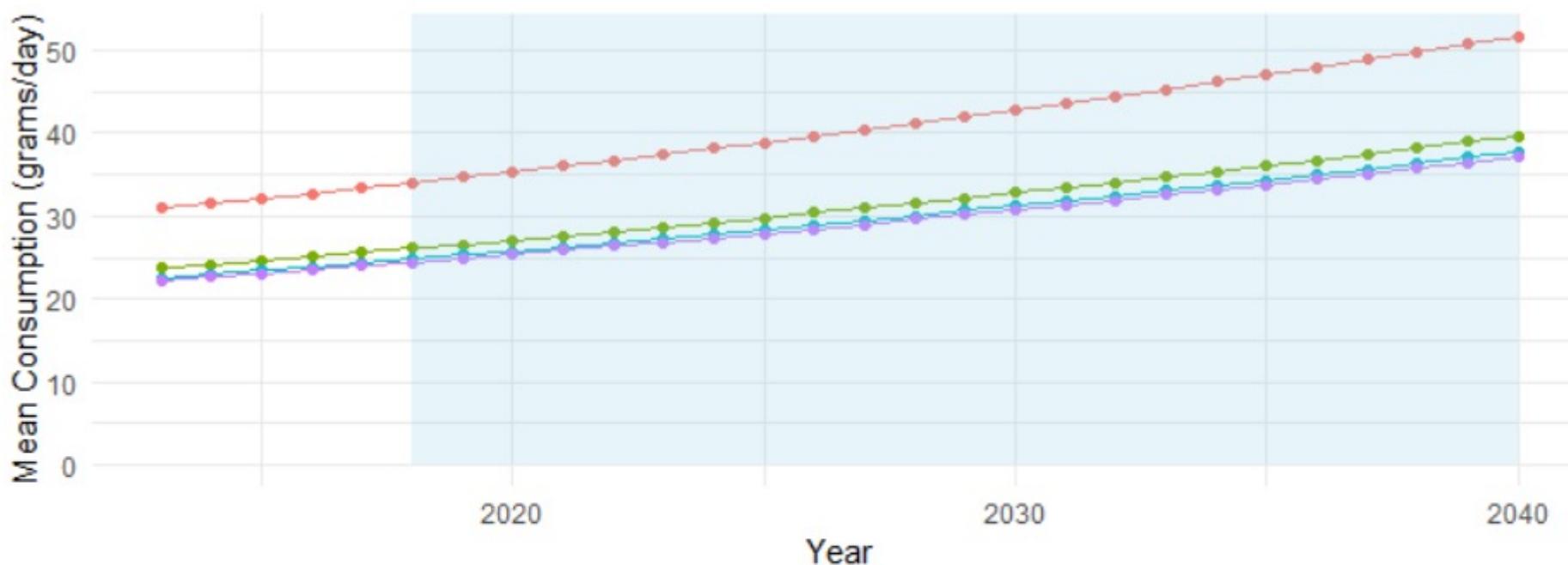
relative reduction by
2025

Inequities across educational status will persist over time

Trends in Mean Alcohol Consumption (grams/day) by Educational Level Belgium, 2013-2040

2013-2040

ET_1 Primary Lower Secondary Upper Secondary More than Secondary

mean consumption of alcohol will increase across educational level

Primary

consumption level in will remain the highest

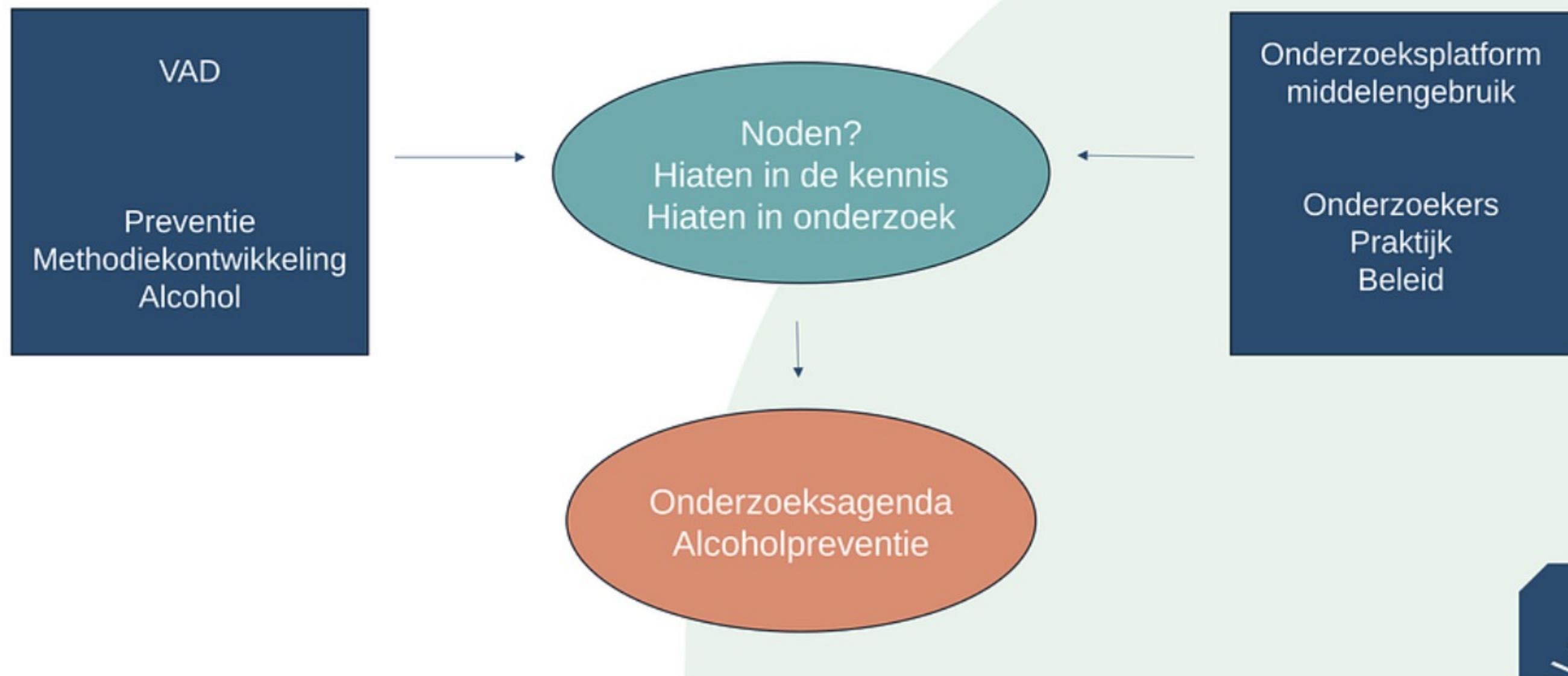
VAD-onderzoeksagenda alcoholpreventie

Over welke alcoholthema's is
meer onderzoek nodig?

VAD

Totstandkoming VAD-onderzoeksagenda alcoholpreventie

VAD-onderzoeksagenda alcoholpreventie = 2 lijsten

Lijst 1: bevat onderzoeksvragen op basis van kennishiaten in de literatuur.

- Synthese literatuur vanuit bestaande kennisagenda's Nederland
  - Trimbos-instituut: Kennisagenda Alcoholpreventie (2020 en 2023)
  - IVO: kennissynthese verslaving aan middelen (2023)
- Beperkte literatuurstudie (reviews 2023, grijze literatuur, VAD-documenten,...)
- Cijfers en monitors België en Vlaanderen
- Input VAD stafmedewerkers

=> 162 onderzoeksvragen
uit literatuur

Kennissynthese
Verslaving aan middelen

10 juli 2023

Elske Wits, Nikita Poole, Cas Barendregt, Gera Nagelhout (IVO)
Taco de Vries (Amsterdam UMC)

Onderzoeksvragen uit literatuur volgens 7 thema's

Alcoholgebruik in de Belgische bevolking: trends, monitoringonderzoek, definities

- Hoe kunnen nieuwe onderzoeksmethoden en -technieken (e.g. prognostisch modelleren, epigenetica, ...) ingezet worden om risicogroepen van alcoholgebruik te identificeren en te karakteriseren?

Schade door alcoholgebruik: individuele en maatschappelijke schade

- Wat is de relatie tussen overmatig alcoholgebruik en lichamelijke (e.g. kanker) en/of mentale aandoeningen (e.g. depressie), en wat zijn verschillen naar geslacht, leeftijd en opleidingsniveau?

Risico- en beschermende factoren van alcoholgebruik: persoonsgebonden factoren en omgevingsinvloeden

- Hoe kunnen de beschermende factoren van de verschillende stadia van alcoholgebruik geïmplementeerd worden in alcoholpreventie voor de algemene Vlaamse bevolking

Beleidsmaatregelen: prijs, marketing, beschikbaarheid, etikettering

- Wat is de impact van prijsacties op alcohol in de horeca en in winkels in België op de verkoop van alcohol en op de gebruikspatronen van alcohol?

Preventie en vroeginterventie in sectoren en voorlichting en educatie

- Hoe kunnen digitale technologieën bijdragen aan de effectiviteit en implementatie van vroeginterventie?

Alcohol en verkeer

- Wat zijn de meest effectieve methoden om bewustwording te vergroten over de risico's van rijden onder invloed van alcohol?

Alcohol en sport

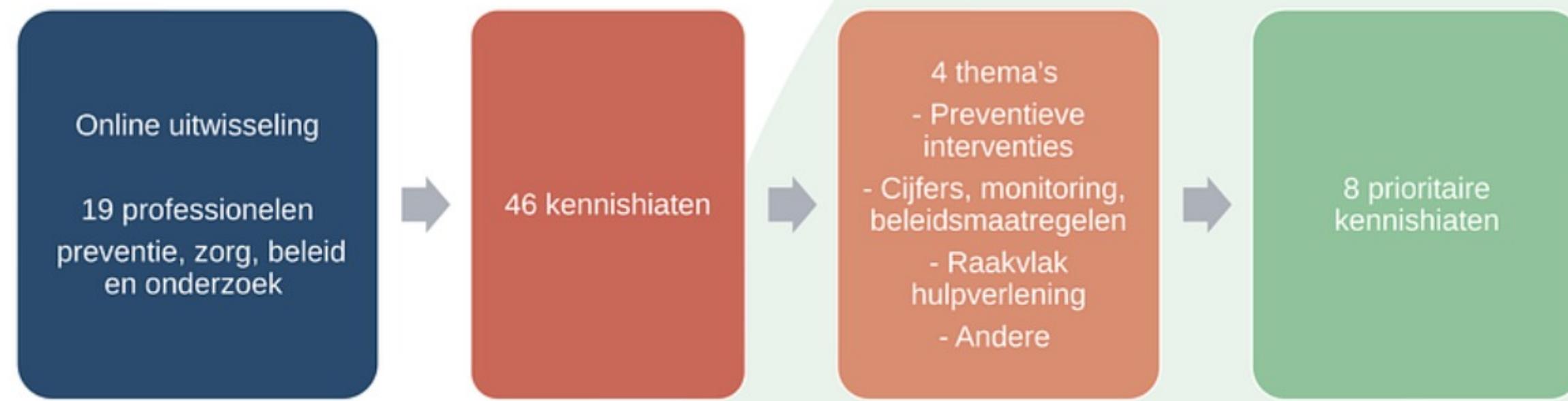
- Welke interventies zijn effectief in het verminderen van alcoholgebruik in sportkantines en bij sportwedstrijden?

Onderzoeks vragen uit praktijk volgens 4 thema's

© 2018 VAD. Alle rechten voorbehouden. De inhoud van dit programma is niet voor verkoop.

© 2018 VAD. Alle rechten voorbehouden. De inhoud van dit programma is niet voor verkoop.

8 prioritaire onderzoeksvragen vanuit de praktijkuitwisseling

1. Hoe kan de **normalisering van alcohol** in de maatschappij en bij specifieke doelgroepen doorbroken worden?

2. Welke rol speelt de **media** bij het aanmoedigen en/of normaliseren van overmatig alcoholgebruik?

3. Wat is de invloed van directe en indirecte **alcoholmarketing** op de consument?

4. Hoe kunnen op jaarlijkse basis **belangrijke indicatoren over alcoholgebruik gemonitord worden?**

5. Hoe kan de **sociale norm van geen alcohol drinken** versterkt worden via universele preventie?

6. Wat is de beste aanpak in het werken naar **kwetsbare groepen** met alcoholverslaving: daklozen, gedetineerden, ...

7. Wat zijn good practices om preventie beter af te stemmen op **specifieke doelgroepen** zoals 55+, studenten, kwetsbare groepen, ...

8. Wat is de (financiële) impact van het aanbieden van **gratis water** in het uitgaansleven voor horecazaken en organisatoren.

Wat willen we bereiken met de onderzoekagenda?

- **Gerichter projecten indienen** voor onderzoeksprogramma's over alcohol en ad hoc input overstijgen.
- **Kansen voor onderzoek** over alcohol beter benutten (gekende programma's/fondsen maar ook bachelor/masterproeven,...)
- Onderzoekers **inspireren en warm** maken voor opzetten onderzoek over alcohol dat preventiewerk kan ondersteunen (bv. voor doctoraatsonderzoek, ...)
- **Samenwerkingsverbanden** stimuleren

Waarvoor kan je de onderzoeksagenda gebruiken?

- Bij de keuze voor het **financieren van onderzoek**
- Bij de selectie van thema's voor het **opstellen van een onderzoeksprogramma**
- Bij het aansturen van **bachelor- en masterproeven of doctoraatsstudies**
- Bij de selectie van **praktijkgericht onderzoek** of vakspecifieke opdrachten voor studenten
- Bij het uitvoeren van **eigen onderzoek** van uw organisatie of uw onderzoeksgroep
- Bij het indienen van **onderzoeksvoorstellen in (internationale) onderzoeksprogramma's**
- Bij **beleidsadviezen of -beslissingen**
- Bij **uitwisseling** met collega-onderzoekers
- ...

Bijdrage aan kennis alcohol

Oplossen lacunes in onderzoek alcohol

Ondersteuning van preventieve en
beleidmatige interventies

Implementatie van de onderzoeksagenda

- **Jaarlijks** onder de aandacht brengen voor zomervakantie en begin september bij **onderzoekers** (bachelor- en masterproeven)
- Communicatie naar Algemene cel drugsbeleid ter inspiratie voor thema's **Belspo oproep programma drugs**
- **Prioriteiten** bepalen voor VAD

Belspo programma drugs 2024:
Providing an evidence base for alcohol related issues

- An **evaluation of Tournée minérale** (one month without alcohol) is needed
- We need to better understand the **social norm** that supports and legitimizes drinking behaviour in Belgium, with a view to enable deconstruction and universal prevention of not drinking as the “new normal”.
- **Low-alcohol and alcohol free drinks:** are these beverages substitutes to regular alcoholic drinks or consumed in complementarity?

VAD & bekendmaking onderzoek

Artikels VAD-website

- Toegankelijk
- Nederlands

Nieuwsbrief onderzoek

- 6x per jaar
- 1000 tal contacten, 40% opent
- Onderzoek, oproepen, congressen

Onderzoeksdatabank

- 480 onderzoeksfiches
- Meer dan 8.500 keer geraadpleegd
- Lopend en afgerond onderzoek

VAD-vormingen

- Vormingsaanbod
- 2-jaarlijkse uitwisseling onderzoeksplatform
- Jaarlijkse VAD-studiedag: 21 november 2025

Meer info:

<https://vad.be/catalogus/onderzoeksagenda-alcoholpreventie>

<https://vad.be/onderzoek>

<https://vad.be/onderzoek/databank>

<https://vormingen.vad.be/>

else.dedonder@vad.be

VAD

Methodology - costs

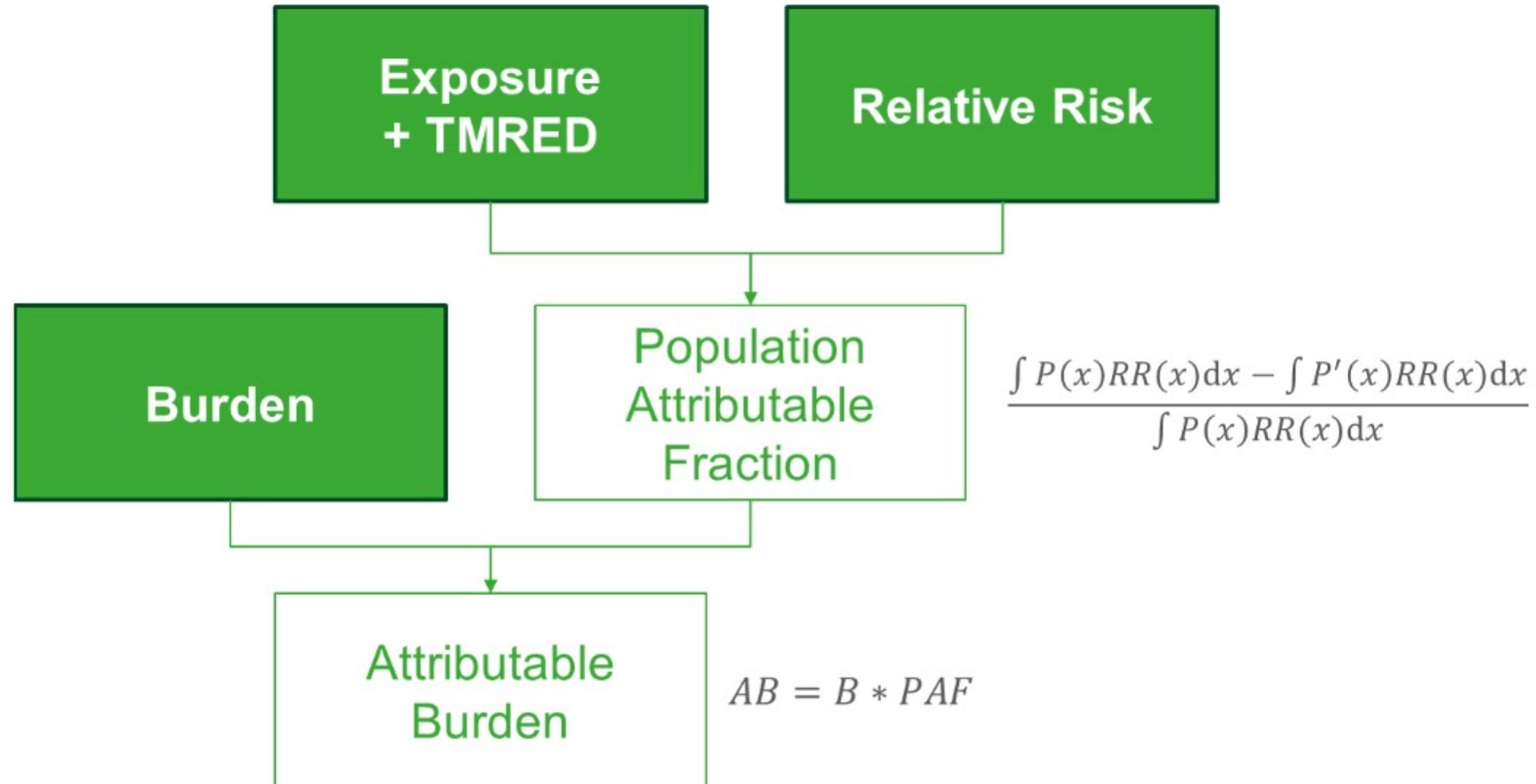
- 1 Define causal model
- 2 Fit regression model
- 3 Simulate counterfactual outcomes
- 4 Calculate causal effects and uncertainty

Healthcare costs (Y) ~ alcohol/tobacco status (X) + selected confounders (W)

Individual incremental costs
attributable to alcohol/tobacco

Comparative risk assessment

Time series of exposure data

1

Data source:

- Belgian Health Interview Survey (HIS)
  - Self-reported tobacco & alcohol use
  - Observed every 5 years

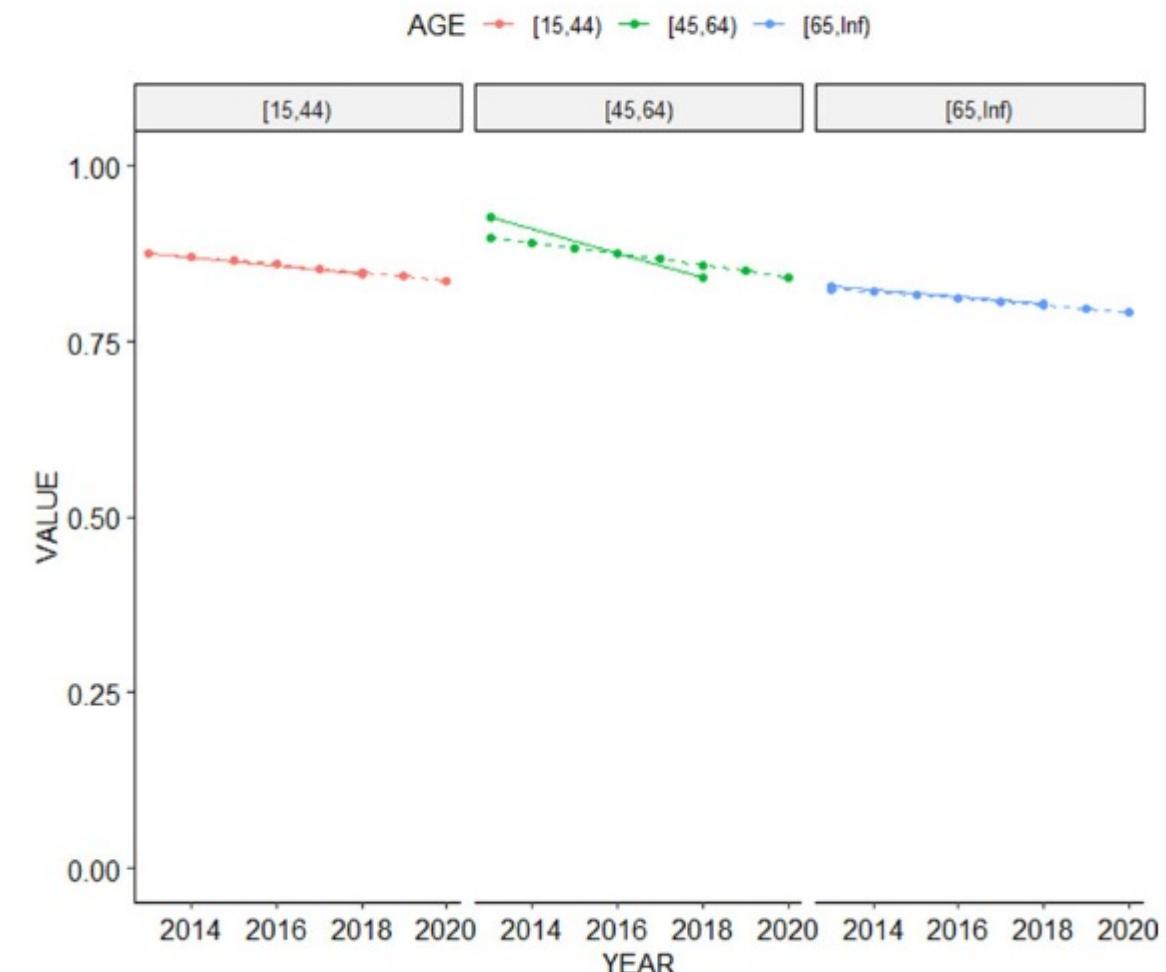
2

Statistical Approach:

- Integrated Nested Laplace Approximation (INLA) applied in a Bayesian Hierarchical Model (BHM)
  - Models observed data points to estimate annual trends by year, sex, age, region
  - Fast, uncertainty and smooths variations over time

Compare trends in current drinking - HIS vs prediction, FL , M
NEW ESTIMATES

Any questions?

Our results are available online

- **Estimates of the mortality and years of life lost attributed to risk factors :**
<https://burden.sciensano.be/shiny/risk>
- **Estimates can be downloaded from:**
[https://zenodo.org/communities/bebod/records?
q=&l=list&p=1&s=10&sort=newest](https://zenodo.org/communities/bebod/records?q=&l=list&p=1&s=10&sort=newest)
- **Latest publication :**
<https://doi.org/10.1093/eurpub/ckae211>

Read the factsheet at
Healthybelgium.be

